

Litteratur

Den dansk-norske skilsmisse – Ruth Hemstad

Kilder

Mange af kilderne er tilgængelige via www.nb.no

Litteratur fra og om 1812-1814 findes også via bibliografien www.nb.no/bibliografi/1814

Anker, Carl Johan: *Uddrag af diplomatiske indberetninger om Unionens forberedelse og tilblivelse 1814*. København 1895.

Barlien, Hans: *Bemærkninger til Norges Grundlov, given paa Eidsvold den 17de May 1814, og antaget som Unionsact i Christiania den 4de November samme Aar*. Overgaard 1836.

Beretning om Studenternes nordiske Høitid den 13de Januar 1846. Christiania 1846.

Beretning om Studentertoget til Upsala i Juni Maaned 1843. København 1844.

Berg, Jens Christian: "Statholder Hannibal Sehesteds Copiebog for Aaret 1646", *Samlinger til det norske Folks Sprog og Historie*, bind 2, hæfte 3. 1834.

Berlin, Knud: *Danmarks ret til Grønland. En udredning af Grønlands, Islands og Færøernes stilling til Norge og Danmark før og nu*. København 1932.

Berättelse om Studenttågen till Lund och Köpenhamn sommaren 1845. Uppsala 1846.

Beyer, Absalon Pederson: *Om Norgis Rige*. Udgivet af Harald Beyer. Bergen 1928.

Brun, J[ohan] N[ordal]: *Den 18de September 1814, festligholdt i Bergens Korskirke*. [Bergen 1814].

Brun, Johan Nordahl: *Mindre Digte*. Anden og forøgede udgave, udg. af C. Brun. Christiania 1818.

Carl Johan: *Kronprindsen til det norske Folk*. [Vänersborg 1814].

Christian Frederik: [Circulaire til Biskopperne om at afholde en Bededag med Eeds-Aflæggelse og Valg]. Christiania 1814.

Christian Frederik: *Aabent Brev fra Norges Regent, Prinds Christian Frederik, angaaende Rigets nærværende Stilling og tilkommende Regjeringsforfatning*. Christiania 1814.

[Christian Frederik]: *Christian Frederiks dagbok fra hans ophold i Norge i 1814*. Tillæg til *Riksforsamlingens forhandlinger*, udg. af Arnet Olafsen. Kristiania 1914.

[Christian Frederik]: *Kundgjørelse*. Christiania 1813.

Daae, Ludvig: "Gustav Peter Bloms Dagbog under Riksforsamlingen paa Eidsvold", *Historisk Tidsskrift*, (Kristiania) 1, 1888.

Dietrichson, Lorentz: *Omrids af den norske Poesis Historie. Literærhistoriske Forelæsninger*, bind 1. København 1866.

Frederik 6.: [*Declaration*]. København 1813.

Frederik 6.: *Kongeligt aabent Brev*. [Frederik den Siette til samtlige Embedsmænd og øvrige Indbyggere i Norge]. ([København 1814]).

Freds-Tractat imellem Danmark og Sverrig. Sluttet i Kiel den 14de Januar 1814. København 1814.

Fremstilling af Forholdet mellem de danske Stater og Kongeriget Sverrig, fra Fredsslutningen 1809 indtil nu. København 1813.

Grieg, Harald: *En forleggers erindringer*, bind 1. Oslo 1958.

Grieg, Harald: *Hjem til Norge: et kapitel av "en forleggers erindringer"*. Trykt som manuskript. Oslo 1949.

Günther, Ernst: *Minnen. Från ministertiden i Köpenhamn åren 1908-1914*. Stockholm 1923.

Ibsen, Henrik: *Dikte*. København 1871.

Ibsen, Henrik: *Peer Gynt: Et dramatisk digt*. København 1867.

Jenssøn, Christen: *Den Norske Dictionarium Eller Glosebog: Vdi huilcken indeholdis mange Norske Gloser oc Daglige Tale, atskillige Redskaber, Fuglis oc Fiskes, saa oc Diurs Naffne, som i Norge findis oc kaldis ... Alle dem udi Danmarck oc Norge, som haffue lyst at vide det Norske Lands Vjs oc Maal, til en løstig tjds fordrift oc Kundskab*. København 1646.

Knudsen, Knud: *Er Norsk det samme som Dansk? Indbydelsesskrift til den offentlige Examen ved Kristiania Kathedralskole 1862*. Kristiania 1862.

Koht, Halfdan: "Tillit i Norden", *Samtiden*. 1906.

Kongeriget Norges Grundlov. Christiania 1814.

Kongeriget Norges overordentlige Storthings Forhandlinger i Aaret 1814. Christiania [1815].

Lindbæk, Sofie Aubert, udg., "*Moer Korens*" *dagbøger*, 2 bind. Kristiania 1915.

[Munch, P.A.]: "Bemærkninger ved det i Danmark stiftede kongl. nordiske Oldskriftselskabs Virksomhed med Hensyn til gammel-nordisk Literatur og Historiographie", *Literaturtidende*, Christiania, 1-4, 1845 (senere gengivet i *Samlede Afhandlinger I*, Christiania 1873, s. 122-123).

Olrik, Hans: "Oscar Montelius som Nordisk Tidskrifts redaktör og som Danmarks ven. Personlige minder", *Nordisk Tidskrift för vetenskap, konst och industri*. 1922.

Olufsholm, Philip Ludvig, [i.e. Peter Lotharius Oxholm]: *Fortsættelse af Anmærkningerne ved Skriftet Sur le système continental et sur ses rapports avec la Suede*. No. I. København 1813.

Riis, Claus Pavels, udg.: *Claus Pavels' Biografi og Dagbøger*. Bergen 1864.

Riis, Claus Pavels: *Taler og Sange i Aggershuus Slotskirke paa den anordnede høitidelige Bededag, den 25. Februar 1814*. Christiania 1814.

Riss, Claus Pavels: *Prædiken, holden i Aggershuus Slotskirke Nytaarsdag 1814*. Christiania 1814.

Sanne, O.M.: *Norges Dagskjær. Nogle Vink om hvad den gjenvundne Selvstændighed og Frihed opfordrer Normanden til at virke*. Kristiansand 1815.

Sars, Ernst: "Unionsoppløsningen og skandinavismen", *Samtiden*. 1906.

Sars, Ernst: *Norge under foreningen med Danmark*, bind 1. Christiania 1858.

Thue, Henning Junghans: *Læsebog i Modersmaalet for Norske og Danske, tilligemed en Exempelsamling af den svenske Literatur og med æsthetiske og literaturhistoriske Oplysninger*. Christiania 1846.

Troels-Lund, Troels Frederik: *De tre nordiske Brødrefolk* København 1906.

Wedel-Jarlsberg, Herman: *Tal hållet på Norges Stor-ting i Christiania thorsdagen den 20 October 1814*. Stockholm 1814.

Wergeland, Henrik og Wessel-Berg, Nils Joachim: *Læsebog for den norske Ungdom*, bind 1. Christiania 1844.

Wergeland, Henrik: *Normandens Katechisme*, 2. udg. Christiania 1845.

Wergeland, Henrik: *Tale ved en Borgerfest i Eidsvoll "Til Forfædrenes Minde"*. Christiania 1834.

Wergeland, Nicolai: *En sandfærdig Beretning om Danmarks politiske Forbrydelser imod Kongeriget Norge fra Aar 955 indtil 1814, eller fra Hakon Adelsteens Krig med Harald Blaatand, indtil Fredsslutningen i Kiel: En historisk Skisse*'. Norge [i.e. Christiania] 1816.

Håndskrifter:

Christian Frederiks arkiv, Riksarkivet (Oslo):

<https://www.arkivverket.no/arkivverket/Tema/1814/Christian-Frederiks-arkiv>

Brev fra Anna Sandström til Otto Anderssen, 3.9.1912, Anna Sandströms arkiv, Universitetsbiblioteket, Stockholm.

Brev fra Vilh. Thomsen til Sopus Bugge, København 23.12.1905. Sophus Bugges brevsamling, Nasjonalbiblioteket, Oslo.

Aviser og tidsskrift

Danske aviser: www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis

Norske aviser: www.nb.no

Svenske aviser: tidningar.kb.se/

ABC, (Oslo) 1936.

A-magasinet, (Oslo) januar 2023.

Brage og Idun, Et nordisk fjærdingårsskrift, med bistand af danske, svenske og nordmænd, (København) 1839.

Fædrelandet, (Kjøbenhavn) 1843.

Granskeren, (Christiania) 1843.

Jyllands-Posten (Aarhus) 1905, 1936.

Morgenbladet, (Christiania) 1844.

Nordisk Dag. Taler av de nordiske statsoverhoder”, NRKs radioutsending 27. oktober 1936 (urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_dra_1994-12032P.)

Nordisk Ugeskrift, (København) 1837.

Norges Handels- og Sjøfartstidende, (Oslo) 1936.

Studentbladet, (Uppsala) 1846.

Tiden, (Christiania) 1814.

Verdens Gang, (Christiania) 1905.

Litteratur

Albrechtsen, Esben: *Fællesskabet bliver til 1380-1536*, bind 1, *Danmark-Norge 1380-1814*. Oslo: Universitetsforlaget, 1997.

Albrechtsen, Esben: ”Kalmarunionen”, i Henrik S. Nissen (red.), *Nordens historie 1397-1997: 10 essays*. NRK, Nordisk ministerråd. København: DR Multimedie, 1997.

Albrechtsen, Esben; Dyrvik, Ståle; Feldbæk, Ole og Rian, Øystein: *Danmark-Norge, 1380-1814*. Bind 1-4. Oslo: Universitetsforlaget, 1997-1998.

Becker-Christensen, Henrik: *Skandinaviske Drømme og politiske realiteter: den politiske skandinavisme i Danmark 1830–1850*. Aarhus: Arusia, 1981.

Berg, Roald: *Norge på egen hånd: 1905–1920, Norsk utenrikspolitikks historie*, bind 2. Oslo: Universitetsforlaget, 1995.

Blom, Ida: *Kampen om Eirik Raudes land: pressgruppepolitikk i grønlandsspørsmålet 1921-1931*. Oslo: Gyldendal, 1973.

Clausen, Julius: *Skandinavismen historisk fremstillet*. København: Nordiske forlag, 1900.

Coucheron-Aamot, William: *Det norske folk paa land og sjø: Norges politiske og militære historie fra Harald Haarfagre til 1814*. Christiania: Det Norske Aktieforslag, 1901.

Danmarkshistorien.dk: <https://danmarkshistorien.dk/>

Dyrvik, Ståle: *Truede tvillingriker 1648-1720*, bind 3, *Danmark-Norge 1380-1814*. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

Ekman, Kari Haarder: ”Mitt hems gränser vidgades”. *En studie i den kulturella skandinavismen under 1800-talet*. Göteborg; Stockholm, Makadam förlag, 2010.

Feldbæk, Ole: *Nærhed og adskillelse 1720-1814*. bind 3, *Danmark-Norge 1380-1814*. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

Frydenlund, Bård: *Spillet om Norge: Det politiske året 1814*. [Oslo]: Gyldendal, 2014.

Fulsås, Narve: "Litterær nasjonalisering. Korleis dansk-norsk litteratur blei norsk", i Bjarkøy, Aasta M.B.; Nøding, Aina; Hemstad, Ruth og Rønning, Anne Birgitte (red.), *Litterære verdensborgere. Norsk bokhistorie – transnasjonale perspektiver 1519–1850*. Oslo: Nasjonalbiblioteket, 2019, 405–427.

Fure, Eli: *Eidsvoll 1814: Hvordan grunnloven ble til*. Oslo: Dreyer, 1989, genudgivet 2013.

Glenthøj, Rasmus: *Skilsmissen: Dansk og norsk identitet før og etter 1814*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2012.

Glenthøj, Rasmus: "Fortællinger om Danmark og Norge", i Glenthøj, Rasmus (red.), *Mellem brødre: Dansk-norsk samliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016, 12-29.

Glenthøj, Rasmus (red.): *Mellem brødre: Dansk-norsk samliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016.

Glenthøj, Rasmus og Ottosen, Morten Nordhagen: *1814. Krig, nederlag, frihed*. København: Gads Forlag, 2014.

Glenthøj, Rasmus og Ottosen, Morten Nordhagen: *Union eller undergang. Kampen for et forenet Skandinavien*. København: Gads Forlag, 2021.

~~Glenthøj, Rasmus og Ottosen, Morten Nordhagen: *Union eller undergang: Kampen for et forenet Skandinavien*. København: Gads Forlag, 2021.~~

Hemstad, Ruth: *Historie og nasjonal identitet: Kampen om fortiden i det dansk-tyske grenseland 1815–1840*. Oslo: Norges forskningsråd, 1996.

Hemstad, Ruth: *Fra Indian Summer til nordisk vinter. Skandinavisk samarbeid, skandinavismen og unionsoppløsningen*. Oslo: Akademisk Publisering, 2008.

Hemstad, Ruth (red.): "*Like a Herd of Cattle*". *Parliamentary and Public Debates Regarding the Cession of Norway, 1813–1814*. Oslo: Akademisk Publisering, 2014.

Hemstad, Ruth: *Propagandakrig. Kampen om Norge i Norden og Europa 1812-1814*. Nota bene, Nasjonalbibliotekets skriftserie 9. Oslo: Novus Forlag, 2014.

~~Hemstad, Ruth: *Propagandakrig. Kampen om Norge i Norden og Europa, 1812-1814*. Nota bene, Nasjonalbibliotekets skriftserie. Oslo: Novus forlag, 2014.~~

Hemstad, Ruth: "1905 – kulturunionens oppløsning?", i Glenthøj, Rasmus (red.), *Mellem brødre: Dansk-norsk samliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016.

Hemstad, Ruth: "Pamfletter, proklamasjoner og propaganda. Pennekrigen om Norge rundt 1814 fra et dagboksperspektiv", i *Christiane Koren: Dagbok 1814*, NB kilder, 3: 4. Oslo: Nasjonalbiblioteket/Bokselskap.no, 2016.
(<https://www.bokselskap.no/boker/koren1814/innledning>).

Hemstad, Ruth: "'Skandinaviens geografi'. Lærebokstrid og kartdebatt – alternative nasjonsbyggingsprosjekter 1815–1846", *Norsk Pedagogisk Tidsskrift* 2, 2018: 114–132.

Hemstad, Ruth: ”’I Tidens fylde’. Skandinavister, publisister og transnasjonale tidsskrifter”, i Bjarkøy Aasta M.B.; Nøding, Aina, Hemstad, Ruth og Rønning, Anne Birgitte (red.), *Litterære verdensborgere. Norsk bokhistorie – transnasjonale perspektiver 1519–1850*. Oslo: Nasjonalbiblioteket, 2019.

Hemstad, Ruth: ”’En skandinavisk Nationalitet’ som litterært prosjekt: 1840-årenes transnasjonale offentlighet i Norden”, i Böhlin, Anna og Stengrundet, Elin (red.), *Nation som kvalitet: 1800-talets litterära offentligheter och folk i Norden*. Bergen: Alvheim & Eide akademisk forlag, 2021, 311–332.

Hemstad, Ruth: ”Promoting Norden and Nordic Cooperation in the 1930’s”, i Norén, Fredrik; Stjernholm, Emil and Thomson, C. Claire (red.), *Nordic Media Histories of Propaganda and Persuasion*. London: Palgrave Macmillan, 2022.

Hemstad, Ruth og Michalsen, Dag: *Frie ord i Norden? Offentlighet, ytringsfrihet og medborgerskap 1814-1914*. Oslo: Pax, 2019.

Hemstad, Ruth, Møller, Jes Fabricius og Thorkildsen, Dag (red.): *Skandinavismen: Vision og virkning*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2018.

Hemstad, Ruth og Steine, Bjørn Arne: *Overgangstid: Forargelse og forsoning høsten 1814*. Oslo: Akademisk Publisering, 2016.

Holmøyvik, Eirik: *Maktfordeling og 1814*. Bergen: Fagbokforlaget, 2012.

Haarberg, Jon: *Historien om Norges viktigste bok. Katekismen*. Oslo: Universitetsforlaget, 2022.

Imsen, Steinar (red.): *Rex insularum. The King of Norway and his ”Skattlands” as a Political System c. 1260 – c. 1450*. Bergen: Fagbokforlaget, 2014.

Jørgensen, Harald: *Trykkefrihedsspørgsmaalet i Danmark 1799–1848. Et Bidrag til en Karakteristik af den danske Enevælde i Frederik VI's og Christian VIII's Tid*. København: Ejnar Munksgaard, 1944.

Linvald, Axel: *Christian Frederik og Norge 1814, De store beslutninger mellem Kielfreden og Eidsvoldmødet Januar-Februar*. København: Universitetsforlaget, 1962.

Lund, Jørn: ”Sproget og sprogene”, i Glenthøj, Rasmus (red.), *Mellem brødre: Dansk-norsk amliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016, 232-241.

Mestad, Ola: ”The Most Awkward and Embarrassing Question: British Treaty Obligations, the Role of the Law of Nations and the Establishment of the Swedish-Norwegian Union in 1814”, *Scandinavica*, 1, 2015: 48-64.

Mestad, Ola: ”Korfor redda Christian Frederik grunnlova i 1814?”, *Historisk tidsskrift*, 3, 2016: 359-383.

Nissen, Henrik S. (red.): *Nordens historie 1397-1997: 10 essays*. NRK, Nordisk ministerråd. København: DR Multimedia, 1997.

Norgeshistorie.no: <https://www.norgeshistorie.no/>

Nørregaard, Georg: *Freden i Kiel 1814*. København: Rosenkilde og Bagger, 1954.

Orning, Hans Jacob: ”Da Norge var Europas største rike”, i *norgeshistorie.no*. Hentet 15. mars 2023 fra https://www.norgeshistorie.no/hoymiddelalder/0938_da-norge-var-europas-storsterike.html

Orning, Hans Jacob: ”Svartedauden”, *norgeshistorie.no*. Hentet 15. mars 2023 fra <https://www.norgeshistorie.no/senmiddelalder/1001-Svartedauden.html>

Ottosen, Morten Nordhagen: ”Identiteter og patriotisme: Fra opplysningstiden til Eidsvoll”, i Glenthøj, Rasmus (red.), *Mellem brødre: Dansk-norsk samliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016.

Pedersen, Sune Christian: *Brudte segl. Spionage og censur i enevældens Danmark*, Skrifter fra Post & Tele Museum 7. København: Post & Tele, 2008.

Rian, Øystein: ”Krigenes Norden 1523-1814”, i Henrik S. Nissen (red.), *Nordens historie 1397-1997: 10 essays*. NRK, Nordisk ministerråd. København: DR Multimedia, 1997, 39-63.

Rian, Øystein: *Den aristokratiske fyrstestaten 1536-1648*, bind 2, *Danmark-Norge 1380-1814*. Oslo: Universitetsforlaget, 1997.

Roggen, Vibeke: ””Alle gode norbagger, som ere mine kiere landmænd”: røster om ‘Norge’ og ‘det norske’ i ‘danskertiden’”, *Renæssanceforum* 12, 2017.

Salvesen, Helge, Norseng, Per G., Opsahl, Erik og Scott, Ida: ”Kalmarunionen”, i *Store norske leksikon* på *snl.no*. Hentet 15. mars 2023 fra <https://snl.no/Kalmarunionen>

Seerup, Jakob: ”I samme båd. Danske og norske søfolk og søofficerer i unionstidens Kongelige Sjøetat”, i Glenthøj, Rasmus (red.), *Mellem brødre: Dansk-norsk samliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016.

Skougaard, Mette (red.): *Norgesbilleder. Dansk-norske forbindelser 1700-1905*. København: Gads Forlag, 2004.

Steinfeld, Torill: ”Fra dansk til norsk nasjonallitteratur: Dansk litteratur i det 19. århundres norske skole”, i Aarnes, Sigurd (red.), *”Laserne”: Studier i den dansk-norske felleslitteratur etter 1814*. Oslo: Aschehoug, 1994.

Store norske leksikon: [Snl.no](https://snl.no)

Storsveen, Odd Arvid: ”1814 – en ny historiografi”, *1814-bibliografi: Litteratur fra og om 1812-1814*. <https://www.nb.no/bibliografi/1814/historiografi>

Storsveen, Odd Arvid: ”Gi meg mine fire hundre år tilbake! Danmark og Norge: Historien som aldri tar slutt”, i Glenthøj, Rasmus (red.), *Mellem brødre: Dansk-norsk samliv i 600 år*. København og Oslo: Gads Forlag og Scandinavian Academic Press, 2016.

Sunde, Jørn Øyrehagen: ”Landslova av 1274 mellom historisk brot og kontinuitet”, *Historisk tidsskrift*, 4, 2022: 271-285.

Svendsen, Åsmund: *Arkivet: En beretning om det norske riksarkivet 1817-2017*. Oslo: Press, 2017.

Sørensen, Lars Hovbakke: *Slagsbrødre eller broderfolk. Nordens historie gjennom 1300 år*. København: Aschehoug, 2004.

Sørensen, Øystein: "What's in a name? The name of the written language in Norway", I Sørensen, Øystein og Stråth, Bo (red.), *The Cultural Construction of Norden*. Oslo: Scandinavian University Press, 1997.

Tveterås, Harald: *Den norske bokhandels historie*, bind 4. Oslo 1996.

Weibull, Jörgen: *Carl Johan och Norge 1810–1814. Unionsplanerna och deras Förverkligande*, Lund: Gleerup, 1957.

Worm-Müller, Jacob S.: *Norge gjennom nødsaarene: den norske regjeringskommisjon 1807-1810*. Kristiania: Steenske forlag, 1918.

Aarnes, Sigurd (red): "*Laserne*": *Studier i den dansk-norske felleslitteratur etter 1814*. Oslo: Aschehoug, 1994.